

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการอุดมศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 34 กำหนดให้คณะกรรมการการอุดมศึกษา จัดทำมาตรฐานการอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยคำนึงถึงความเป็นอิสระ และความเป็นเลิศทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา คณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงได้จัดทำมาตรฐานการอุดมศึกษาเพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายของสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาการอุดมศึกษา และประกาศใช้เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2549 ประกอบด้วยมาตรฐาน 3 ด้าน 12 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. มาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต

บัณฑิตระดับอุดมศึกษาเป็นผู้มีความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความสามารถในการเรียนรู้ และพัฒนาตนเอง สามารถประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขทั้งทางร่างกาย และจิตใจ มีความสำนึกและรับผิดชอบในฐานะพลเมืองและพลโลก

ตัวบ่งชี้

1.1 บัณฑิตมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในศาสตร์ของตน สามารถเรียนรู้ สร้างและประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง สามารถปฏิบัติงานและสร้างงานเพื่อพัฒนาสังคมให้สามารถแข่งขันได้ในระดับสากล

1.2 บัณฑิตมีจิตสำนึก ดำรงชีวิต และปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบโดยยึดหลักคุณธรรมจริยธรรม

1.3 บัณฑิตมีสุขภาพดีทั้งด้านร่างกายและจิตใจ มีการดูแลเอาใจใส่ รักษาสุขภาพของตนเองอย่างถูกต้องเหมาะสม

2. มาตรฐานด้านการบริหารจัดการการอุดมศึกษา

มีการบริหารจัดการการอุดมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล และพันธกิจของการอุดมศึกษาอย่างมีดุลยภาพ

ก. มาตรฐานด้านธรรมาภิบาลของการบริหารการอุดมศึกษา

มีการบริหารจัดการการอุดมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โดยคำนึงถึงความหลากหลายและความเป็นอิสระทางวิชาการ

ตัวบ่งชี้

(1) มีการบริหารจัดการบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับความต้องการที่

หลากหลายของประเภทสถาบันและสังคม เพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานอย่างมีอิสระทางวิชาการ

(2) มีการบริหารจัดการทรัพยากรและเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล คล่องตัว โปร่งใส และตรวจสอบได้ มีการจัดการศึกษาผ่านระบบและวิธีการต่าง ๆ อย่างเหมาะสมและคุ้มค่าคุ้มทุน

(3) มีระบบการประกันคุณภาพเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ข. มาตรฐานด้านพันธกิจของการบริหารการอุดมศึกษา

การดำเนินงานตามพันธกิจของการอุดมศึกษาทั้ง 4 ด้านอย่างมีดุลยภาพ โดยมีการประสานความร่วมมือรวมพลังจากทุกภาคส่วนของชุมชนและสังคมในการจัดการความรู้

ตัวบ่งชี้

(1) มีหลักสูตรและการเรียนการสอนที่ทันสมัย ยืดหยุ่น สอดคล้องกับความต้องการที่หลากหลายของประเภทสถาบันและสังคม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนแบบผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการเรียนรู้และการสร้างงานด้วยตนเอง ตามสภาพจริง ใช้การวิจัยเป็นฐาน มีการประเมินและใช้ผลการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน และการบริหารจัดการหลักสูตรตลอดจนมีการบริหารกิจการนิสิตนักศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับหลักสูตรและการเรียนการสอน

(2) มีการวิจัยเพื่อสร้างและประยุกต์ใช้องค์ความรู้ใหม่ ที่เป็นการขยายพรมแดนความรู้และทรัพย์สินทางปัญญาที่เชื่อมโยงกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมตามศักยภาพของประเภทสถาบัน มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศเพื่อพัฒนาความสามารถในการแข่งขันได้ในระดับนานาชาติของสังคมและประเทศชาติ

(3) มีการให้บริการวิชาการที่ทันสมัย เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของสังคมตามระดับความเชี่ยวชาญของประเภทสถาบัน มีการประสานความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคธุรกิจอุตสาหกรรมทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนของสังคมและประเทศชาติ

(4) มีการอนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบสาน พัฒนา เผยแพร่วัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และ

ความภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีการปรับใช้ศิลปะ วัฒนธรรม ต่างประเทศอย่างเหมาะสม เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาสังคม และประเทศชาติ

3. มาตรฐานด้านการสร้างและพัฒนาสังคมฐานความรู้ และสังคมแห่งการเรียนรู้

การแสวงหา การสร้าง และการจัดการความรู้ตามแนวทาง/ หลักการ อันนำไปสู่สังคมฐานความรู้และสังคมแห่งการเรียนรู้

3.1 มีการแสวงหา การสร้าง และการใช้ประโยชน์ความรู้ ทั้ง ส่วนที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น และเทคโนโลยี เพื่อเสริมสร้างสังคม ฐานความรู้

3.2 มีการบริหารจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ โดยใช้ หลักการวิจัยแบบบูรณาการ หลักการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หลักการสร้างเครือข่าย และหลักการประสานความร่วมมือ รวมพลังอันนำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้

KM การจัดการความรู้เพื่อการเรียนรู้

จดหมายข่าวรายเดือน สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ ฉบับปีที่ 6 ฉบับที่ 77 ประจำเดือนสิงหาคม 2549 ได้สรุปการบรรยายพิเศษ หัวข้อ “KM การจัดการความรู้เพื่อการเรียนรู้” ของคุณนุชรรัตน์ สิริประภาวรรณ ซึ่งบรรยายเมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2548 ไว้ดังนี้

ความรู้ คือ สารสนเทศที่ผ่านกระบวนการคิดเปรียบเทียบกับ เชื่อมโยงกับความรู้อื่น จนเกิดเป็นความเข้าใจและนำไปใช้ ประโยชน์ในการสรุปและตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ความรู้ แบ่งออกได้เป็น 2 แบบ คือ

1. **Explicit Knowledge** เป็นความรู้ที่สามารถอธิบายหรือ เขียนออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรได้

2. **Tacit Knowledge** เป็นความรู้ที่มีอยู่ในตัวบุคคล อธิบาย หรือเขียนออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรได้ยาก เช่น ทักษะ ประสบการณ์ ความคิด หรือพรสวรรค์

จากงานวิจัยพบว่า คลังความรู้ในองค์กรมาจากสมองของ พนักงานถึงร้อยละ 42 ในขณะที่อยู่ในเอกสารเพียงร้อยละ 26 ในรูปของ Electronic ร้อยละ 20 และฐานข้อมูลความรู้ (Knowledge Base, IT) มีเพียงร้อยละ 12 เท่านั้น แต่ความรู้ที่อยู่ใน ตัวบุคคลจะไม่ยั่งยืน หากไม่มีการจัดการความรู้และบันทึกไว้เป็น องค์ความรู้ที่ฝังตรึงอยู่กับองค์กรหรือหน่วยงาน

การจัดการความรู้ (Knowledge Management : KM) คือ การจัดการเพื่อเอื้อให้เกิดความรู้ใหม่ โดยใช้ความรู้ที่มีอยู่ และ ประสบการณ์ของคนในองค์กรอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนา นวัตกรรมที่จะทำให้เกิดความได้เปรียบเหนือคู่แข่งทางธุรกิจ

ศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษา สจพ. โทร. 1105, 1123

การจัดการความรู้ที่ดีจะช่วยให้องค์กรสามารถปรับปรุง ประสิทธิภาพการทำงาน สร้างนวัตกรรมและการเรียนรู้ รวมถึง ส่งเสริมให้เกิดการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความรู้ได้ อย่างเต็มที่

องค์ประกอบสำคัญของวงจรความรู้ คือ 1) **คน** คนเป็น องค์ประกอบที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นแหล่งความรู้และเป็นผู้ นำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ 2) **เทคโนโลยี** เป็นเครื่องมือเพื่อ ให้คนสามารถค้นหา จัดเก็บ แลกเปลี่ยน นำความรู้ไปใช้ได้ง่ายและ รวดเร็วขึ้น 3) **กระบวนการความรู้** เป็นการบริหารจัดการเพื่อนำ ความรู้จากแหล่งความรู้ไปให้ผู้รู้ เพื่อทำให้เกิดการปรับปรุงและ นวัตกรรม

กระบวนการจัดการความรู้มี 7 ขั้นตอน ได้แก่

1. **การบ่งชี้ความรู้ (Knowledge Identification)** เป็นการบ่งชี้ ความรู้ที่องค์กรจำเป็นต้องมี วิเคราะห์รูปแบบและแหล่งความรู้ ที่มีอยู่ โดยกำหนดได้จากวิสัยทัศน์ เป้าหมาย หรือยุทธศาสตร์ของ องค์กร

2. **การสร้างและแสวงหาความรู้ (Knowledge Creation and Acquisition)** จากแหล่งต่าง ๆ ที่กระจัดกระจายทั้งภายในและ ภายนอก เพื่อจัดทำเนื้อหาให้ตรงกับความต้องการ

3. **การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ (Knowledge Organization)** โดยแบ่งชนิดและประเภทของความรู้เพื่อจัดทำระบบให้ง่าย สะดวกต่อการค้นหาและนำไปใช้งาน

4. **การประมวลและกลั่นกรองความรู้ (Knowledge Codification and Refinement)** โดยเรียบเรียงเนื้อหาให้ทันสมัย และตรงกับความต้องการ จัดทำเป็นรูปแบบและภาษาที่มี มาตรฐานเดียวกันทั่วทั้งองค์กร

5. **การเข้าถึงความรู้ (Knowledge Access)** ให้เกิดความ สะดวกและรวดเร็วในเวลาที่ต้องการ

6. **การแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing)** โดยการจัดทำเอกสาร หรือฐานความรู้ชุมชนนักปฏิบัติ (CoP) ระบบพี่เลี้ยง (Mentoring System) หรือการสลับเปลี่ยนงาน (Job Rotation)

7. **การเรียนรู้ (Learning)** เป็นการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ในการตัดสินใจ แก้ปัญหาและปรับปรุงองค์กร

การจัดการความรู้ที่ดี ต้องบริหารจัดการเพื่อให้ “คน” ที่ต้องการใช้ความรู้ ได้รับความรู้ที่ต้องการใช้ ในเวลา ที่ต้องการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการทำงาน (Right Knowledge, Right People, Right Time)

พิมพ์ที่ ศูนย์ผลิตตำราเรียน สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ